

Sabyrsyz adam barada hekaýat

Category: Halk döredijiliği we rowaýatlar, Kitapcy, Sözler
написано kitapcy | 30 января, 2025

Sabyrsyz adam barada hekaýat

SABYRSYZ ADAM BARADA HEKAÝAT /ROWAÝAT-TYMSAL

Asyrlardan asyrlara aşyp, nesillere nusga bolup gelýän rowaýat-tymsallaryň ynsan paýhasyna täsir edip bilyän güýji bar. Häzirki beýan ediljek rowaýat hem daşyndan sada-ýönekeý görünse-de örän uly görel delik häsiýetine eýedir.

...Bir zamanlar dag etginde ýaýylyp ýatan serçemenli bir obada Omar Sahyp atly kişi ýaşapdyr. Asuda obada hiç dert-aladasız ýaşap ýörenem bolsa, Omar Sahyp hemme zatdan nägile eken. Haçan görseň bir zatlara gahar edip, käýinjiräp ýörenmiş. İki sözünüň birisi-de «Isleýsim ýaly-ha ýaşap bilemok, şu hili ýasaýsy hem islämok. Ýok, men bu ýerlerini terk edip giderin. Haçanam bolsa, nädibem bolsa, nirädir bir ýere hökman giderin. Giderin» bolupmyşyn.

Omar Sahybyň bolup ýorşüne hiç kim düşünip bilmändir. Adamlar onuň nägileligini haýran galyp, biz-ä şuňa haýrandyrys diýen manyda eginlerini gysyp oňaýypdyrlar.

Şol obada Omar Sahybyň atasynyň dosty ýasaýar eken. Bu dünýäde tas on müce dagy ömür gören bu ýaşuly bir gün Omar Sahyby ýanyна çagyryp, oňa öwüt-nesihat edipdir:

– Oglum, sen özüňe berilen durmuşa kanagatly bolup ýaşamaly. Her bir dogan Güni özüňe berilen sowgat hasaplap, oňa guwanmalysyň. Doglan mesgeniň, dünýä gelen, kemal tapan

ýerleriň seniň hut özüň üçin niýetlenen ylahy paýdyr. Ony kiçi görmek, ýa-da pes hasaplamaň özüňi kemsitmek ýaly gabahatlykdyr.

Omar Sahyp garşysynda oturan ak sakgally bu nurany kişä:

– Atam, atam jan, men indi bu ýerlere hiç sygamok. Sygmaýanymyň sebäbi hem bu ýerleriň hiç zady maňa dogry gelenok. Men adamlara düşünemok. Adamlaram maňa. – diýip, derdi-halyny beýan etjek bolupdyr. – İş etseň eden işiňde bereket ýok. Göreniň görgi, edeniň bergi. Adamlaram bir hili, bu dünýäniň adamlary däl ýaly bir töwra .

Omar Sahybyň dünýäden nägile bolup, iki egninden gum sowrup oturşyna haýran galan dana goja:

– Oglum, hany sen maňa ýene bir gulak sal, dykgatly diňle – diýip söze başlapdyr. – Biz hemmämiz bu dünýä synag edilmäge gelen ýalydyrys. Başyndan aýagyna soňsuz synaglary, kynçylyklary kerwen bolup durandyr. Şol synaglardan geçmek üçin bize sabyr etmek hemme zatdan öň zerurdyr. Bilseň, sabyr etmek sungatdyr, şükür etmek bolsa nygmat.

Omar Sahyp näçe ýyllaryň ýazyny ýazlap, gyşyny gyşlan bu dana gojanyň öwüt-ündewlerini sesini çykarmış diňlese-de, barybir şol öñküsine tutupdyr. Bir günem goşlaryny ýygnap ýurtdan çykyp gidipdir. Ýollaryň arzuwçyllygy, gyzykly adamlar, täze ýerleriň täsiri birbada onuň başyny aýlapdyr. Bu eden işiniň doğrudugyna özi hem berk ynanydpdyr. Emma gyzgyn başyň dumany tiz sowulýar. Gün-guzeran aýlamak üçin gazanç etmeli. Yöne iň erbet ýeri Omar Sahybyň elinden gelýän hünäri bu ýerde gerek däl eken. Onsaň ol täze bir hünär öwrenip, gazanç etmäge mejbür bolupdyr. Bu ýeriň halkynyň dilini hem gaty oňat bilmänden soň Omar Sahyp mazaly kösenipdir. Dil öwrenmek aňsat işmi? Baryndan beter ol öz ýurduny, ýakynlaryny, dostýarlaryny göresi gelip başlapdyr. Käwagtalar bolsa ýüregi gamdan püre-pür bolýan Omar Sahybyň göwnüçokgunlikden damagy dolup aglaýasy gelýän eken.

Yöne ol öz ýurduny terk edip gaýdanda «Indi men bu ýerlere gaýdyp dolanmaryn » diýip, kesgitli aýdypdy ahyr. Omar Sahyp öýuni-ilini küysäp, ezizlerini göresi gelip ýüregi atygsap, her gün, her sagat olaryň atlaryny pysyrdap mydar edipdir.

Dost-ýarlary, obadaşlary bilen bilelikde geçiren günlerini ýatlapdyr. Şol geçen günlerde bir gussaly waka bolan bolsa-da, edil şu wagt şol ýatlamalar hem gussaly görünmeýärdi.

Elbetde, Omar Sahyp bu ýerde hem dost-ýar edinde. Emma bu ýeriň halkynyň arasynda ol hem bir ýerden gelen, mysapyr bolup ýaşaberdi. Adamlar ony toylaryna çağyranda, ol çakylykdan yüz öwürmän toý-bayramlara gatnaşyardy. Adamlaryň şatlygyna şärik bolup, olaryň begenjine goşulmaga çalyşýan Omar Sahyp şol günlerde bir zady düşündi. Ynha, şeýle toylaryň birinde bir waka bolup geçdi. Omar Sahyp hemišeki ýaly şowhun-şagalaña goşulyp bilmän bikarar otyr. Ol bu toýda töتänden düşen myhman ýaly. Toýdaky adamlaryň hiç birisini hem tananok. Bäşdir-üçdir tanaýanlarynyň hem häzir onuň bilen işi ýok. Toý aladasy bilen ylgap ýörler. Ynha, Omar Sahyp naz-nygmatly toý destrhanynyň bir gyrasynda kibtini gysyp otyr.

Şol wagt ol öz gapdalynda oturan bir aksakgal ýaşula gözü düşüpdir. Omar Sahyp goja bilen salamlaşyp, onuň bilen hal-ahwal soraşypdyr. Ak sakgaly döşünü ýapyp duran bu kişi pessaý sesi bilen örän salyhatly sözläp başlanda Omar Sahybyň ýadyna nämüçindir öz ilindäki dana kişi düşüpdir. Gowy ynsanlar bir-birine şeýle meñzeş bolýarmyka ýa?

Söhbetiň dowanynda ak sakgally ýaşuly:

– Oglum, men şu toýa gelenimden bäri seni synlap otyryn – diýipdir. – Seniň boluş-goýuşyňdan, sypatyňdan bu ýerli däldigiň-ä görnüp dur. Emma birhili tutulan guş mysaly tukat bolup oturşyňdan bir derdi-endişäň bardygyny hem aňdym.

Omar Sahyp:

– Atam, siz meni tutulan guşa meñzetdiňiz welin edil ýüregim bolaýdyňz. Meni şundan gowy hiç zada meñzedip bolmaz – diýip, öz watanyň terk edip gaýdyşy barada oňa gürrün beripdir.

Ak sakgally goja Omar Sahyba mähir bilen seredip:

– Deňesdirmeye bilen göwnüne degäýen-ä däldirin-de – diýip, mylaýym äheň bilen söze başlapdyr. – Aslynda jahankeşdelik gowudyr. Ýurt görmek, adamlary tanamak, özüňe akyl yetirmäge mümkünçilikdir. Emma ýurt tutmak, ýaşamak, ömür sürmek üçin öz dogduk depäň iň mynasyp mekandyr, oglum! Biz durna-gazlar ýaly haýsy tarap ýyly bolsa şol tarapa göçüp-gonup ýörmeli däl-de,

bürgütler ýaly doglan daglaryňda ganat ýaýmalydyr.

– Omar Sahyp, oglum, hany sen ýene ýüregiňe bir diň salyp gör?!

Omar Sahyp atasynyň dostunyň soňky sözlerini eşidip, tisiginip gözlerini açdy. Ol özüne geldi, bolan-geçen zatlar, bir pursatda gaýyp boldy, düýş ýaly. Ol toýda däl-de, atasynyň dostunyň ýanynda otyr. Ähli bolup geçenler hyýalynyň oýny eken Hudaýa şükür!

Sylapberdi Muhamow. Halk döredijiliği we rowaýatlar